

*En skola
i världsklass!*

Hur skapar man en optimal språkutvecklande lärmiljö för elever?

Hösten 2007 mötte vi en grupp elever i årskurs åtta med svenska som andraspråk. Gruppen ansågs besvärlig och flera av eleverna hade stora kunskapsluckor. Två år senare lämnade vi en socialt fungerande grupp, med hyfsade betyg. Vad gjorde vi? Vad gjorde våra elever? Vilka ledord vägledde oss i vårt ledarskap? Jo, flexibilitet, öppenhet, kommunikation, relationer, kultur, ansvar och självkänedom.

Visst kan alla prata. Det är sannerligen inga problem att få våra elever att prata eller skriva, så länge det handlar om deras liv och ämnen som är aktuella för dem.

Tystnaden uppstår först när de ska vidga sin horisont och blicka in i den akademiska världen och till det demokratiska samhälle vi lever i.

Många elever, födda i Sverige, men med svenska som andraspråk har svårt att klara av skolarbetet. Eftersom eleverna ofta brister i det svenska språket har de svårt att ta till sig ämneskunskaperna.

Språket handlar inte bara om skolan och skolarbetet - konsten att bryta gamla mönster.

Vi upplevde ett problem när vi tog emot nya elever i årskurs sju i vår skola. De ser oftast språk och ämneskunskaper som skilda från varandra.

Vi ville använda oss av arbetsmetoder som skulle baseras på ett tematisk och ämnesövergripande samarbete. Vi ville få in svenska som andra språk i samtliga skolämnen. Vi ville dessutom ha en arbetsmiljö som skulle ge utrymme för spontana och naturliga samtal för att utveckla elevernas kunskaper i svenska.

Ledord som socialt stödjande miljö, dialogens kraft samt tid och vilja att i naturliga sammanhang utveckla kunskap och tanke hos varje elev skulle genomsyra vår skoldag. Dessutom ville vi verka i en för oss pedagoger lärande miljö.

Vi ville få stöd från skolledningen för att ägna oss åt undervisning som bygger broar mellan klassrummet och livet utanför skolan.

Skolledningen var inte sena med att ge oss stöd. Hösten 2007 började vi tre lärare en resa tillsammans med 30 elever med ett tiotal olika språkkulturer. Ett arbete som gav våra elever både språket och ett starkt självförtroende. Vi blev "Pilotprojektet" på Rinkeby skolan.

*En skola
i världsklass!*

Vårt sociokulturella perspektiv

”Ledarskap är att leda människor till en plats de inte hade tänkt gå till på egen hand” kännetecknar vårt pedagogiska arbete - att med ett språkutvecklande synsätt leda våra elever till goda betyg samt ett starkt självförtroende. För att ge våra elever möjlighet att utveckla språket och ämneskunskaperna ville vi arbeta mer sociokulturellt och genrepedagogiskt.

För oss lärare är språkinläring en kognitiv och social process som kvalificerar och socialiserar in eleverna i samhället.

Vårt övergripande mål

Vi hade som mål att våra elever skulle uppnå minst godkänt i grundskolans alla ämnen. Dessutom ville vi stärka deras identitet och självkänsla.

Vi pedagoger har under resans gång insett den sociokulturella kunskapens betydelse för våra elevers utveckling i svenska och andra ämnen. Elever och elevaktiviteter har stått i fokus. Här följer några exempel.

Övernattning på Grinda

Vistelsen på Grinda, i början på höstterminen, gav oss lärare möjligheten att på ett avslappnat sätt samtala och bygga relationer med våra elever. De fick själva ordna matlagning och alla de andra bestyr som det innebar att övernatta på ett vandrarhem. De gemensamma måltiderna, med samhälliga konventioner: bordskick, ta lagom mycket, samtala och tyst lyssna när någon håller tal gav många tillfällen till personlig utveckling. Inför resan var vi pedagoger väl förberedda med övningar och aktiviteter, men vi märkte snabbt att de var överflödiga.

Vi tillbringade två dagar tillsammans där den sociala samvaron stod i fokus.

Människokroppen

Genom att samarbeta i ämnena svenska som andraspråk och biologi ville vi lära våra elever att skriva en beskrivande faktatext. Vi arbetade med människokroppen och matspjälkning enligt cirkelmodellen där vi byggde upp kunskap inom ämnesområdet, studerade texter inom genren för att få förebilder samt skrev en gemensam text. Vi stöttade eleverna så att de sedan kunde skriva en individuell text.

Genom vårt flexibla schema och tid till gemensam planering kunde vi genomföra detta arbetsområde tillsammans. Det är en stor tillgång att vara fler pedagoger i klassrummet för att individualisera undervisningen och visa på vuxnas samarbete.

Eleverna fick de biologikunskaper de skulle för att nå målen men också kunskap för hur

*En skola
i världsklass!*

beskrivande faktatexter skrivs. Det tog mycket längre tid än vad vi först trodde att slutföra projektet. Tid som sedan gav utdelning när eleverna skulle skriva texter i andra ämnen.

X-dagar – koncentrerad kunskapsinhämtning

Vid ett flertal tillfällen hade vi hela dagar då vi koncentrationsläste ett kärnamne. Vårt flexibla schema gjorde det möjligt att ha en grupp elever i ett ämne under en eller flera dagar.

Vi kallade dagarna för x-dagar. Inför x-dagarna hade eleverna ett individuellt samtal med oss tre lärare för att resonera om val av ämne och eget ansvar.

Koncentrationsläsningen gav goda resultat. Ett flertal elever som halkat efter tog chansen att på eget bevåg att inhämta missad kunskap. Det egna ansvaret för studierna blev tydligare för eleverna.

Samarbetet med Knightec

Under skolar nio, där all vår teknikundervisning ligger, samarbetade vi med teknikkonsulter från Knightec. Våra elever fick träffa ingenjörer och fick öva sina språkliga färdigheter och sociala kompetenser samt reflektera över sitt framtida yrkesval.

Strindberg i vår tid

Våra elever fick möta det svåra språket och den främmande miljö som vi möter i Strindbergs konstnärskap. Vi vill att de skulle få ta del av det svenska kulturarvet.

Motståndet var initialt stort. Vi såg filmer om hans liv, besökte Blå tornet samt läste och illustrerade hans verk. Projektet avslutades med ett lyckat besök på stadsteatern.

Ut på stan

Vi ville att våra elever skulle upptäcka världen utanför Rinkeby och hade många aktiviteter utanför skolan. Vi började med utflykter där en lyckad resa var själva målet, därefter fortsatte vi med stadsvandringar, naturupplevelser och slutligen längre heldagsturer med guidade museibesök. Oavsett aktivitet så förbereddes den i klassrummet med samtal och utvärderades efteråt.

Dessa utflykter gav många tillfällen för informella samtal och skapade goda relationer som gav efterklang i klassrummet.

*En skola
i världsklass!*

Nobelprojektet

I Nobelprojektet arbetade vi med författaren Gunilla Lundgren och fotografen Lotta Silfverhielm om Alfred Nobel och Nobelpriset. Vi gjorde många studiebesök bl.a. på Stadshuset, Konserthuset, Nobelmuseet och Svenska akademien. Vi läste och lärde oss om Alfred Nobel och om Nobelpristagarna med fokus på pristagaren i litteratur, Doris Lessing. Arbetet avslutades med en ceremoni där eleverna fick träffa Nobelpristagaren i kemi, Mario R Capecchi, på Rinkebys bibliotek.

I mötet med dessa stora personligheter och studiebesök växte och stärktes våra elevers självkänsla och sociala kompetens.

Abrahams Barn

Vi har arbetat enligt Abrahams Barns metod för religiös och kulturell samexistens. Eleverna arbetade med det svenska språket och sitt modersmål. Fokus låg på de gemensamma berättelserna i Koranen, Bibeln och det gemensamma legendmaterialet. Genom att skriva, dramatisera och illustrera sina egna berättelser lärde de sig att vi människor har mycket gemensamt oavsett kultur och religion.

Eleverna utvecklade sin empati och tolerans för olika sätt att tänka och leva.

Bakgrund

Rinkebyskolan har 346 elever inskrivna i årskurs 7-9. Nästan alla elever i området har invandrarbakgrund och andelen elever med annat modersmål än svenska är således hög.

Att arbeta med språk parallellt med ämneskunskaper är en nödvändighet för alla lärare på Rinkebyskolan. Ett samarbete mellan lärarna i NO, SO och svenska gagnar språk och kunskapsutvecklingen.

Men med ett traditionellt schema blir det svårt att arbeta tillsammans på riktigt. Det blir lätt att tiden inte räcker till och att de olika lärarna går iväg till sina egna klassrum och genomför lektioner utan att egentligen veta vad de andra gör.

Klass 8SC23 mötte hösten 2007 tre lärare som inte tidigare hade arbetat tillsammans, men som nu fick möjligheten att samarbeta. Klassen fick ett flexibelt schema där de från klockan 8 till 14 mötte sina tre lärare Marianne Pertoft, lärare i matte & NO/teknik, Sara Törneman, lärare i SO & bild samt Calle Zetterlund, lärare i svenska & engelska. "Pilotprojektet" var ett genuint samarbete som innebar att vi tre lärare tog ett gemensamt ansvar för en grupp elevers hela språk- och kunskapsutveckling.